

Krijgs articlar som fordom then stormechtigste furste och herre, herr Gusta...

Gustav

Kgl. förordn. 1621

National Library
of Sweden

Alphab.

Krigs Articular
söm fordom then
Stormechtigste Furste och Herre /

Herz Gustaff Adolph /

then andre och store / Sweriges / Göttes
och Wendes Konung / Storfurste til Finland / Her-
tig vthi Estland och Carelen / Herre vthöfwer
Ingermanland / etc.

Loffwärdigst i äminnelse / hafwer
låtit göra och författa /

A. M. DC. XXI

STOCKHOLM,

Tryckt hoos Henrich Keyser.

George Washington
1789

THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES
IN SENATE

REPORT
OF THE SECRETARY OF THE WAR

WASHINGTON

1800

S U

Bustaff

Adolph medh
Gudz Nåde/ Swes
riges/ Göthes och Bändes
Konung/ Storfurste til

Finland / Hertigh vthi Estland och Carelen / Herre vthöfwer Inger-
manland / 2c. Göre witterligit / at effter som vthi förledne Tijder
den ringa Krijgs Disciplin och Ordning som här hafwer warit i Brvkl
är ock så effter handen förtappat och nederlagd / och i samma stadh all
Dordning och sielffwäld ypkommen ibland Krijgsfolcket och inriktads
förmedelst hwilket som offraft skada och stora nederlagh medh Fädernes-
landzens skada och yttersta Förderff tagne äre : Och wij betrachtandes
at Riktsens Förswar och Wälfärd / näst Gudh på godt Krijgsfolck och
ett wälförordnat krijgs Regimente och Disciplin består / gärna där eff-
ter trachte / och ock winlägge / at Ahra / Dygd och mandom må inrotas
vthi Krijgsfolckets modh och Sinne : All Feegheet / Sielffwäld och
Dnygd förtagas / sämpt genom Wälgerningar / sämpt hårde Straff /
och hwar man til lydno / Hörsamheet / sine Wapens rätta Brvkl och
Öffning / så ock alt annat som Krijger kräfwer må tillwänias och finnas
när omtränger så mycket modigare / säfom och otblifwa för sin Olycka
i tijdh warnader. Och där någon för sitt förseende skuld kommer på
straff / at han icke må kunna säya sig sådant tilförende icke wijst hafwa.
Därföre hafwe wij läret öfwersee dee förrige krijgz Artiklar där aff ta-
ger hwadh nyttigt hafwer syntis / och så författat effterfölliande Arti-
klar : Hwilke wij wele at skole aff alt Krijgsfolcket / dedh ware sigh In-
liadt eller Fremnad / Ryttars eller Knechter / som i Wår och Crono-
nes tienst brukas / beswäries / achtas / obserwas och effterkommas / så
ock vthi alle Krijgsrättegånger och Dommar hafwa laga krafft / och til
execucion efftergången warda.

U ij

Eff.

I

Efter all Lycka kommer aff Gudi / och alt Christel
 Folck bdr honom dyrcka / såsom han sigh i sitt Ord vppenbaret
 hafver: Derföre skal här medh alt affguderij vara förbudt / och
 ingen Affgudadyrckare / Trullkarl eller wapndöfware i Lågret oc ibland
 Krigsfolcket lijdin warda / vthan der någon beslös at dyrcka oc tilbida
 Affgudar / eller döfwie Wapn och Wärior / och vngås medh Truldom
 eller sådane ochristelige Konster / och han effter stålig vnderrättelse icke
 affstår och sigh rätta låter / så skal emoot honom procederas. effter Gudz
 och Sveriges Lagh / och der til ewentyrs för någre omstendigheter skal
 kunde falla betänckande in / den aldeles at exequera. då stole sådanne
 äth minskonne förwijsas Lågret och alt gemeenskap medh vårt Krigs-
 folck.

II.

Swilken som försmåder H. E. Xrans Namn / drucken eller nöchter /
 och blifwer der til wunnen med twi witten / han skal Döden dö. vthan
 alle nådher.

III.

Gdr någon Gäckeri och Apspeel aff Gudztiensten / bespottar Gudz
 Ord och dee högwärdige helige Sacramenten, och blifwer der med beslagel
 han skal först hafwas til Lågrets Consistorium Ecclesiasticum, och där
 hans hånliche ord finnes aff Consistorialibus: at wara med någon För-
 smädelse och Blasphema bemängde / skal han sedan effter deras adwis oc
 betänckande dömmas til Swärdet och executeras vthan nåder, äre hans
 ord vthan Försmädelse / och allenast aff obetäncksamheet och Lättferdig-
 heet här sntne / skal han förste reesan slås i Järn i storton dagar / och bö-
 ta til Hospitalet en halff Månadts Sald / så ock andre reesan / och tredie-
 resan harchebuleras.

IV.

Alt Gudz Namns misbruk medh swäriande och bannande skal
 wara förbudt: Finnes någon och öfwertyget sådnat at göra i ha-
 stigheet eller aff något Jfwer vthi sitt Kall / då gifwe därföre effter som
 han är til vthi Fattigas böshan / eller pundes i Regementz åsyn så Cho-
 rum är hållit: Gdr ded någon aff en lättferdig Sedwana eller i Dryc-
 kesmål / så böte en halff Månadts sald til Hospitalet / och vthi näste
 Cho-

Chorum mitt i ringen gbre Gud affbön på knä alt medan Chorum wa-
rar. / och här ware Prästen Målsägande vthi.

V.

Och på det en sann Gudzfruchtan vthi Krigsfolckeds hierta inrotas
mätte/därföre wele wij at hwar Morgon och Affton skal Chorum hållas
i Lågret aff alt Krigsfolcket / och först teki gifwas aff Fältherrens / eller
dåns Lågret Commenderar Trumpetare / sedan strar där vppå swaras
aff alle Rytternes Trumpetare och Knechternes Trumslagare tilliska
både vthi begynnandet och ändandet / och så hålla alle Prästerne Cho-
rum och bödn tilliska.

VI.

Swilken Präst Chorum försummar at hålla / vthan bewijfelig stuk-
doms / eller annor laga förfall / böde för hwar gång en halff Månadz
Säld til Hospitalet.

VII.

Swilken Soldat Chorum försummar / skal första och andra gången
aff sin Rootmästare pundas: Tredie gången stånde i Halsjärn dagh
och Natt / där han icke lagha förfall hafst hafwer.

VIII.

Swilken Präst drucken befunnen warder när Chorum aff honom
hållas borde / skal tvenne gångor aff Fält Consistorio förmanas; men
tredie gången vthur Lågret förwijsas.

IX.

Alle wanlige Högtijdsdaghar / och äth minste hwarie Söndagh / skal
Predikning hållas / och där til om Lägenbeeten så tillåter / en gång i we-
tan / särdeles när icke någon annan hellig Dagh infaller: och skal Pre-
dikningen på samma sätt som Chorum tillkänna gifwas. Hoo Predik-
ningen försummar / Präst eller Soldat vthan laga Förfall och märck-
lig oöndwijkelig hinder / straffes som om Chorum sagdt är.

X.

Alle Märkatenter och Tappare / skola sluta deras Bodar så snart
teki til Predikningen gifwit warder: såsom ey heller vnder Chorum
sälia något Öl / Wijn / Brännewijn etc. vth. Finnes någon och be-
slås at göra här emoot / och sälia något vth medan Prädikningen och
Chorum vppåstår / hafwe förbrutit sitt godz / halffparten til General
Prophossen.

Prophossen / och halffparten til Hospitalet / och sittie endagh i Hals-
järn.

XI

Alle Collatz oc Gåstebodh skole återwända när Gudztjänsten hållas
widh straff som om Chorums försumelse vthi den siuende Artielen sagdt
är / och bôte ända hwar Soldat til Hospitalet två öre ; men andre be-
fåhåbere / hwar effter som han är til / effter gode mäns ord.

XII

Vthi alle för: ^{de} Åhrenden / hwar ingen annan klaghar / skole Prä-
sterne Målsägende vara / och den broklike angifwa för hans Öfwerste
eller Ryttmästare / eller där han sielfff Öfwerste eller Ryttmästare är ;
eller elliest ingen Öfwerste eller Ryttmästare vnderkastat ; för Fälther-
ren / och han wari plichrig at staffa honom rätt.

XIII.

Alle Präster som brukas vnder Krigsfolcket skole förordnas aff Bt-
skopen vthi ded stift där Folcket är hmeina. Ingen Öfwerste eller Rytt-
mästare hafwe macht at antaga någon Regemeng eller Ryttare Präst
aff egit godh tyctie / vthan låte sigh nyha medh den som Bispren honom
tilordnandes warder.

XIV.

Och på dedh alle Capitels saker icke mindre i Fält än elliest måge or-
denteligen ransakade och affdömda vara ; Så förordne wij i Lågredt ett
Consistorium Ecclesiasticum, för hwilket skal vara præcident wår åld-
ste Hoffpredikant / när wij sielfwe i Fält äre / eller i wår fränwaru Ge-
neralens Prädikant / och hans ordinarie Assesores skole vara alle Rege-
meng och Ryttare Präster / hwilke wij gifwe fullmacht at tractera och
slita alla Capitels saker effter Gudz Lagh och Rytteordningen / och
hwad de i så måtto göre / ware så krafftigt såsom dedh vthi något annat
ordinari Consistorio förhandlat woro.

XV.

Ingen Höffwedzman skal må antaga någon Präst vthan Öfwerstes
och Consistorij samt tycte. Mycket mindre skal han må någon affdanka /
eller aff Kallet sättia / vthan han aff Consistorio odugse och owärdigh
besinnes.

Finnes

XVI.

Finnes någon Krigspräst vti Lärdom eller Lefverne / då skal hans Öfverste eller Ryttmästare anten sielff eller genom någon annan anklaga honom för Conflitorio, och där Råremålen sanne och grunda- de finnes / då måge de sättia honom ifrån tjänsten och Predikoembetet / effter så brotten är til. Klagar icke öfversten eller Ryttmästaren anten för Försumelse eller Wådåld skuld / så klage hoo som Prästen beslår vti något dedh förargeligt är. Och där ingen annan finnes som klaga wil och Lasten är norori, så stämme Conflitorium honom sielff / och präsi- denten förordne en Prästman som honom anklagar och Rätten söker / alt Förty at all Förargelse må vndslys / och ded gemene Krigsfolcket til Gudelighet aff Prädikantens exempel och Lefverne bewekt warda.

XVII.

Såsom nu alle i gemeen hafwe lofwat och swurit at wela och rätta Lydno hålla och Budh wårt stånda / alt så skole de och desse Artiklar hål- la / och medh vprækte Händer swäria effter följande Sedh.

Gemene Befåhles och Soldaternes så
och Rytternes Sedh.

Jagh N. N. lofwar och swär / at wela wara den stor-
mächtigste Höghorne Furste och Herre / Herr Gustaff Adolph /
Sweriges / Götthes och Wendes Konung / Storfurste til
Finland / Hertig vti Estland och Carelen / Herre vthöfwer Ingerman-
land etc. och Sweriges Rikste / en huld och trogen Krigsman och Tie-
nare / i alle mätto sökia och fordra H. K. M. g och Riktsens gagn och
wålfärd / hindra och affwäria H. K. M. g oc Riktsens skada och förbårff /
och i tidh tillkänna gifwa och warna för H. K. M. g och Riktsens Olyc-
ka. Sedan wil iagh migh och rätta effter KrigsArtiklarne som migh
förelåsne äre / och dem effter minn yttersta förmågo effterkomma och
full göwa / och migh manligen hålla i Slacbt / Skärmygel och
Storm til Land eller wåtn / där vthi iagh effter lägenheeten kan koina
och förordnat warda. Jagh skal och wil willigh och flitigh wara at
waka och arbeta til Konungens och Riktsens bästa / thet ware i Fält / på
Fästningar / Step eller elliest hwar dedh kan befalt warda. Minne
Befåhlabere och Förmän skal iagh lydno stånda i allo thy the til Ko-
nungens nytto och gagn biudandes warda / och migh för Gudh / Ko-
nungen och hwar åhrilig Man swarligt är. Ifrån Fahnan och thet
Tekn som iagh vnder förordnat är skal iagh icke wijka / eller mig vndan-
bölia.

dölia / vthan then fölgächtig vara så offta mig tillsagdt warder/icke hel-
ler i Fält thet ifrån fly medan mitt Leswerne och hålsa thet tillåter / och i
alle Krigsnöder för troheet skuld hafwa ospardt / Lijff / Leswerne oc för-
mågo / och i allo thy som för mig såsom en åhrlig Krigsman wål an-
står / förhålla / och så widt migh något Kall aff S. R. M. h år betrodt el-
ler framdeles kan betrods / thet medh all siist eftertkomma / Så beder
iagh migh Gudh til hielp til Lijff och Siäl / som iagh thet troligen håller.

XVIII

Alle som nu äre eller framdeles tilkomma / hwad heller the Corpor-
lige Eeden gjort eller ey gjort hafwa / stole vara skyldige at hålla och
effterkomma desse Artiklar och där effter dömas / särdeles medan the i fält
och på Arbete äre stadde.

XIX.

Effter nu intet Regemente kan hafwa bestånd / som icke är funderat
på itt rätt Sätt och wist mått at biuda och lyda. Tå skal hwar och en
wetta . dedh wij såsom Sveriges Konung / äre den / vppå hwilken alle
dee / ehoo dee äre / högre eller lägre / som krigsmän vara wele och stole/
äghe hafwa sin störste oc högste vpsicht ; Och at där wår Majjestet när-
warande är / tå återwände alle wåre officerers och Befalningsmäns
macht och myndigheet / så widt dem icke wår wilia at efftertkomma oc i
wårctet stålla / särskilt aff oss påläggas.

XX

Thernäst stole och alle både befähl och gemene lydige vara wår och
Riktsens Marst / heller then som wij vthi hans stadh til Fälttherre för-
ordnandes warde / vthi alt thet / och så länge han dem biuder / som län-
da kan til wårt och Riktsens gagn och nytto.

XXI.

Swär och en Krigsman äger Marsten hedra och i wyrdning hålla /
såsom wårt sändebudh / den wårt Num förträder / icke mindre än oss
sselfwe om wij tilstådes wore ; och ehoo honom håder medh . ord som
spögste äre och icke Åhran angå / vthan elliest lända honom til förklening/
straffes effter krigsrättens doom / anten til Affbön / järn / hächte eller
annat arbitral straff / effter som Personen och orden äre til.

XXII.

Så the heder och ähra an / straffes til Lijfwet / hwar han them icke be-
wijsa kan medh fullom stålom / som orden sade.

XXIII.

Ehoo som siggh emoot honom vphåfwer med wåpnadt hand wiliandes honom medh wrede angriipa / miste Lijffwet / anthen han stude göre eller ey.

XXIV

Slår någon effter honom medh Näsuan / miste sijn Högre Hand / hwadh heller han råkade eller icke.

XXV

Nu kan hända at han som Marst eller Fälttherre är / någon Ridderman aff Adel eller Dabel vthan om sitt kall / aff hastigh wrede vthi Collatz eller eliest således medh ord eller gärningar förtörnar / at thet enom Ridderman icke står til at lijda ; rå klage then sådant wedersfars / Marsten saklöst an för Krigsrätten / hwarest Marsten honom swara och tilfyllest göra skal / effter deras Dom / och som saken är til.

XXVI.

Såsom om Marsten sagdt är / så wari Lagh samma / om alle andra höge kall/såsom FältMarstkalken/Generalen för Artilleriet FältWachtmästaren / Generalen för Cavalierier, Fält Qwartermästaren oc Munsterherrerne/ och andre som vpsicht i Lågret hafwa skole / medh sådan bested / at hwar hedra och wyrda dem som öfwer honom äre / och niute öfwer andre som vnder honom äre / för. ^{ne} Rättigheete och præminentz widh sådant straff tilgörande som sagdt är.

XXVII

Lijka som alle / både Befähl och Gemene / äre skyldige at wyrda och lyda sin Fälttherre och General Embeten : Så äga och alla the som vnder ett Regemente äre / the wari siggh Befähl eller Gemene Ryttere / wyrda och lyda sin öfwerste / Öfwerste Leutenampt / Öfwerste Wachtmästare och Qwartermästare / och dem vthi tilbörigit anseende hafwa.

XXVIII.

Sätter siggh någon aff Befählet eller gemene Ryttere och Knechter emot sin Öfwerste eller andra aff deras öfwer Befähl / görandes dem någon meen/ hinder hån eller spätt med ord eller gärningar : Eller effterkommer icke hwadh som til wårt och Rijkens gagn budit warder / rå straffes såsom tilförende om Marsten sagdt är / eller här effter vthi hwart fall widare vthtryckt warder.

B

Men

XXIX.

Men biuder Öffwersten / Öffwerste Leutenampten etc. sitt vnderhafvande folk en eller flere / något annat än thet wår dienst angår / och vthän om hans Embete är / så erkenne Regemens rätten thet öfwer hwad han skyldig är / effter som sakendär til.

XXX

Lijka så skal och hållas medh biudande och lydande emellan Ryttmästaren / Höfwijsmannen / theras Leutenampt / Fendrick och gemene Ryttare och knechter / såsom om Öffwersten och hans vnderhafvande Folk sagt är. Och där någon skilnad dem emellan koffer/rättes oc straffes på för.^{ne} sätt.

XXXI.

Hwad Vnderbefålet och deras vnderhafvande gemene Ryttare och Knechter anlangar / så wari then som dem til heder och åhra angriper / skyldig thet til at bewijisa / och skal procederas där medh såsom emellan Jemlijka.

XXXII.

Binder någon gemeen Soldat sin Qwartermästare (anthen ded är vnder Ryttare eller Knechter) heller Wachtmästare / Furerare / och Fendrick / Leutenampt eller Rüstmästare . hugg medh Näfwa när han honom något på Embegens wägnar befallandes warde / miste Näfwan och köres aff Lågret / Om dedh i besättning en steer / Men steer dedh i Marken eller i een belägrat Fästning sedan Wachten satt är / miste Lijffwet.

XXXIII

Sargar han någon aff för.^{ne} Befähl / harchebuceras / hwad heffer thet steer i Fält eller Befästning.

XXXIV

Steer thet vthi Qwarteret eller i Städerna / thet de hwar vthi sitt logement are eller tillsammans kompue / så står skode Regemens Rätten thet saak / och hwad dem billigt synes / erkänne the arbitraliter.

XXXV

Ehoo som blottar sin wåria i Markens eller Fältherrens närwaro / i den acht der medh skade at göra / miste handen.

Ehoo

XXXVI

Ehoo som blottar sin wäria i wrebersmähl vnder flygande sabna vti
nacht eller Togordningar / året i Marcken/harchebuecras / året i besätt-
ning / miste handen och förwijsas.

XXXVII

Ehoo som sigh fördristar at blåtta sin wäria på thet ställe och tijdh /
där Krigz eller Regemens Rätten hålles / straffes til Liffwet.

XXXVIII

Ehoo som i någon fästning wid besatt wacht / blåttar sin Wäria ; wre-
des modh / miste Liffwet.

XXXIX

Ingen skal sigh General Prophoffen / hans Leutenampt oc Draban-
ter emoot sättia : Viuder någon til / sigh emoot honom eller dem at wä-
ria / när han eller the någon på Regemens wägnar antaste / miste liiff-
wet.

XL

General Prophoffen är loffgiffwit at aprehendera och antasta alle
dem som emoot krigz Artiklarne eller almänne Påbudh handla / eller
elieft i någon misgärning beslås och finnes / fast dedh honom icke är be-
falt / men hafwe den macht på sitt Embet wägnar.

XLI

Wäl må general Prophoffen antasta och i Järn eller hächte förwa-
ra den broglige ; Men ingen må han låta iustificera vthan Fält Öffver-
stens wettstap och wilie / med mindre honom strax at exagvera på den
broglige vthtrueligen och specialiter befalt warder.

XLII

Regemens Prophoffen äge samma frijheet och rätt niuta vnder sitt
Regemente / och Fahne Prophoffen vnder sijne Fahner / som General
Prophoffen vthi Lägret.

XLIII

Swad Wagnmästaren och andre sliktel som någon befalning i Lägret
hafwe / binde på sitt Embetes wägnar / skal så widt deras Kall tillåter /
vthan gensagu effterkommit warða / såsom om andra sagt är.

XLIV

Alle almänne påbudh stole aff Trumpetare och Trumslagare vtblä-
sas / omslås och således förkunnas / hoo dem sedan bryter / straffes effter
wite thet vppå satt är.

B ij

Ingen

XLV

Ingen Soldat skal hålla sig för godh / eller sig wågra at effterkomma hwad befalt warder / til wårt bästa / antingen medh arbete wid Fästningarne / wthi Lågret eller eliest i annor mätto / hwad thet och wara kan. Hwilken emot sådanne Påbud myrtinerer och sig offentligen med motwilligheet thet smoot särter / straffes til Lijffwet.

XLVI

Hwem Cronones Arbete försumar / straffes til Tråhåsten eller Järnen / oc åthe en tijdh effter som saken är til / Watn och Brödh.

XLVII

Befåhlet stole drifwa Arbetet och fljrigt tilsee at thet behörlig fortgång hafwa må; Gör de dh någon försumeligit. tā straffes effter som stadan är til / effter krigzrättens Dom.

XLVIII

Endoch Soldaterne stole lyda och respectera deras Förmån och Befåhl / som sagt är / så skal doch sådan respect wyrndning och lydno altid så wara förstånden / at den sträcker sig til wårt och Rijkens gagn och bästa / och icke annars. Wille någon biuda något som kan komma of oc Rijket til skada / förderffeller nadel / tā stände krigsmannen honom ingen lydno / ehoo han och är högre eller lägre; Och thet någon dedh gör; tā stående lijta straff medh den thet bddh.

XLIX

Ingen Öffwerste / Capitein / myckit mindre någon aff vnderbefålet skal biuda och anmoda sin Vnderhaffwande Soldat något trälachtigt slääp til sitt eget bästa; Gör de dh någon / tā stände thet til Krigzrättens Dom / hwad straff han där medh förtient hafwer / hwilket moeste skärpas eller lindras effter som stadan eller sabbra / som anthen R. M. g eller Krigsfolcket hafwe warit vnderkastade / är stoor til. Men der Capiteinen eller Öffwersten fordrade aff en eller fleere sijne Soldater någon handlangning / i Fält eller eliest / thet han wthan stoor beswär och slääp wäl kan göra / thet skal han på befalning wara styldigh owägerligen at vthrätta.

L

Ingen gånge någon annan wågh wthur Lågret eller Staden / eller oc tilbaka in igen / wthan genom Porten och ordinari wägen / wid Lijffstraff tilgörandes

Ingen

LI

Ingen gbre om Matten något Larm i Edgret eller stute något Rddr af
i oträngde mahle / hoo thet gör / straffes til Lijfwet.

LII

När omblåset / omslaget eller nbdtrorffigt tillsagt warder at wachten
sättias skal / hoo tå Wachten försommar / straffes til Tråhåsten: jär-
nen eller Batn och Brödh / som saken är til.

LIII

Såfwer någon på Schiltwachten thet wari sikh vtthi Grenz Befäst-
ningar / eller i Marcken / harchebuceras.

LIV

Går någon ifrån Schiltwachren / för ån han afföses / eller dricker sig
på Schiltwachten så drucken / at han sijn dienst icke förrätta kan / har-
chebuceras.

LV

När omblåset eller slaget warder / tå låte hwar och en sig strax finna
hoo sijn Fahna: Försommar thet någon / straffes til Järn.

LVI

När man vprycker / tå stole alle som Fahnan sworit hafwa / wara
sijn Fahna föltachtige? Och ingen fördrifte sikh at blifwa tillbaka / vtthan
Dfwerheetennes Loff och minne: Blifwer någon tillbaka aff försom-
melse / straffes til Järnen.

LVII

Steer thet aff Myterij / straffes til Lijfwet / anthen thet är en eller
fleere.

LVIII

Nymmer någon vndan wår och Rijskens dienst / som strifwin/legder
eller wårswader är / eller och wijker ifrån sijn Fahna / och den icke til
thet ytterste försivarar / så länge hon kommer i sitt behåld igen / straffes
til Lijfwet.

LIX

Swar och en achte medh Rijs så i Tågande som eliest den plag hond
tilordnat är; Och ingen stryke framman för annan / eller blande sikh
bland trogen / eller sättie sikh på wagnerne som effter ordningen bör pti
wappn til wårns reda tåga. Hoo thet gör straffes som fahrligheeten är
til / then dåraff förorsakas kunde / hwilket Regemens rätten wetta bör.

B iijj

rymmer

LX

Rymmer någon i Marcken ifrån sin flygande Fahna / straffes til Lijff och ähra / Blifwer han fargat eller dödat åå flygande Forthe / wari saklös som thet gör.

LXI

Swilken Fahna Ryttare eller Regemente Knechtar kommer medh Fienden til at drabba / och tager flychten för än the Sidwäriorne icke mehra bruka kunne / skole stånda til rätta för Marsten och öffwerste Krigsrätten.

LXII

Finnes skulden hoos Befälet/wari ährelöds och afflägret förjagat.

LXIII

Finnes skulden hoos Befälet och the gemene tillijka / så straffes Befälet som sagdt är ; Och aff the gemene hängias hwar tjonde effter Lotten / och the öffrige tiene vthan Fahna / och liggie vthan om Qwarteret / och göre lägrede reent / ther thet oreent är / alt in til thes the med Månheet sin willo botat hafwe. Doch hwar någon / en eller flere ibland desse kunne in för Krigsrätten tee / at the oftyldige äre för sine Personer / så wari saklöse / och niute deras oftyldigheet til goda.

LXIV

Ehoo som först tager flychten / må saklösst ihjälslås; Och ther han vnderkomer / deeles til en stål in oc vtropos offentligan där före oc wari fredlös.

LXV

Stormas til någon Fästning eller Skans / wijka the aff med mindre the med Fienden hafwe warit til mangels oc brukat deras Sidwärior / eller blifwa aff Fienden nedkastade / wari så om Befälet som gemene Knechtar Lagsamma; doch skole Domare statta Stormens möhjeligheet / och ther effter Domen stärpa och lindra.

LXVI

Swilken Fahna förlöper en Fält Skans / batterie , reduicte lijde samma straff / med mindre the tree Stormar vthstätt hafwa / och ingen hielp fått / och så dödynd förhanden är.

LXVII

Swilke Fahnor oc Regemente allmänt Myterij begynna / skole straffas på samma sätt. Finnes vphoffwet och Rooten til Myterij / then straffes til Lijffwet; och the honom lydde och beplichtade / straffet effter the

thet sätt som näst tilförende sagde är:

LXVIII

Swilke Fahnor och Regementen icke fort wele / när man drabba eller storma skal / och Redden til dem kommen är / vthan stå stilla aff mot. wylie / eller sträck / eller taga flychten / stände samma straff som för: sagt är.

LXIX

Warder någon Fahna eller Regemente Fältflychtig / så skole the 3. reesor effter annan / Sex wekor emellan hwar stämning / til rätta citeras / och dem säker leid gifwas til rätta och ifrån / sijn saak at förswara: Finnes dee emoot Eddh och Troheet handlat hafwa / då skole dee ährelsa och til Skälmar dömas / och biltoge läggias / hwad heller dhe tilstädes kommn eller ey. Doch the de sig för rätten inställe / skal dem Leiden o brohliggen hållas. oc de släppas vppå frijan foot igen.

LXX

Swilken Fahna eller Regemente inhåller sig i traclat eller handel med Fienden / Of / Marsten / eller den i Marstens fränward commenderar owettandes oc owiliandes; så straffes Befåhlet som skyldig är til Lijff / ähra oc godz och hängies hwar tionde aff the gemene / och the öffrige straffes som för är sagt.

LXXI

Kan sig någon vndleba / at icke hafwa warit med dem andre deelachtig / vthan heller emoot sagt / wari saklöds oc niute thet til gode / när någon förfordring med Lågenheet skee kan.

LXXIII

Blifwe sådanne ey tagne / så procederas emoot dem såsom om Fältflychtige sagdt är / och the skyldiges godz Confisceres.

LXXII

Swilken någon Fästning vpgifwer til Fienden / vthan högste nödh / så straffes Gubernuren oc Befåhlet til Lijfwet; oc the gemene tiene vthan Fahna / oc liggie vthan om qwarteret / oc göre all orenligheet i Lågret rent / in til des the sin brott med någö manlig gärning botathafue

LXXIV

Twinge gemene krigzfolket Gubernuren at vpgifwa fästning / oc thet kan dem öfvertygas / så miste Lijfwet alle som något Befåhl hafwe beklädt / och i samma twång Concenterat; oc af the gemene tages hwar
Tijonde

tijonde Man med Lott vth / och hängies. Theffe efftersöldiande fall äre
til at skatta vthi Fästningens vpgifswande: 1. Ytterste hungers nödd / at
alt som een menniska kan lefwa aff / är förtårdr. 2. All Wårn förtä-
gen / oc ingen hielp mere at förmoda. oc at Fästningen lijkwål innan kort
tjid moste komma i Fiendens händer med alt folkens dödd och vndergång
Theffe fall skal marsten med sine Bisittiare skoda / oc där the sanne äre /
döme dem sätlöse; hwar oc icke / straffes som sagdt är.

LXXV

Hälle gemene Soldater samqwåmbd och gödre sambling vthan deras
Capiteins wetskap oc förordning / så straffes the aff Befåhlet therhoos
äre / til Lijfwet / oc the gemene / som om Fästningens vpgifswande sagdt
är; Oc thet vthan anseende / hwad heller the orsak hafwe haftt eller ey.
Icke skal heller någon Capitein lätteligen tilstådia någon sambling /
med mindre han sielff wil swara til saken.

LXXVI

Kommer någon vthi tråta med annan / och ropar hielp anthen hoos
sin nation eller andre / straffes til Lijfwet / och the som komma / straffes
som för annat Myterij.

LXXVII

Gifwer någon kunskap til Fienden / straffes til Lijfwet.

LXXVIII

Häller någon språk med Fienden / vthan wårt eller Marstens i mar-
sten eller Guberneurs i Fästningen befalning / straffes til Lijfwet.

LXXIX

Wårler någon breff eller budh med Fienden vthan wårt eller Mar-
stens eller Guberneurs wetskap oc wilie / straffes til Lijfwet.

LXXX

Oppenbarar någon Lösen åth Fienden eller någon annan / straffes
til Lijfwet.

LXXXI

Hwar låte sig nöya med thet Qwar teer honom i Lågret eller Stadh
til ordnat wårder. Hoo sig ther emoot sätter / straffes som för annat
Myterij.

LXXXII

Rastar någon bort sin Wapn och Wåria / eller förlöper den i Mare-
sten / löpe gatuloppet och liggie vthom Lågret / görandes reent Lågres o-
reenligheet

reenlighet / til des han sin wills botar medh någon manlig gärning.

LXXXIII

Hoo som bortfällier eller bortpantar sine wärior / Wapn eller Lodh /
Krut / Hador / Pickor Sköfkar och Spadar eller annan Redskap / lö-
pe gatulopet förste och andre gången. och Tredie reesan straffes som för
annat Tufwerij. Hoo thet och köper eller sigh tilpantar / han wari sig
Krigsman eller Markatenter / eller någon annan / hafwe förgjordt sine
Penningar Wapnen och redskapen / så och löpe gatulopet förste och
annan gången / och tredie gången straffes som en tiwff.

LXXXIV

Hwilken som förderfwar eller sönderbryter sin Wapn och Wäria /
eller och willandes förderfwar : Hador Pickor / Spadar eller annan
Redskap / eller och låter sinida dem upp / han skal åter bättra och betala
dem / eller dreges honom aff i hans Lödn / och äthe der til Wätn oc brödh
til en tijdh som saken är til effter Krigsrättens Doom / hwilken måste
skäpas eller lindras effter Tidsens Lagenheet oc andre omständigheter.

LXXXV

Ho emot förbud något köper eller bortfäl sedä omslaget är / hafue förwäc-
kat de sö solde / sitt godz oc the sö köpte / sine penningar / oc straffes ytterli-
gare effter thet wite sö förbudet wedhängen. LXXXVI

Ingen lijdes hwarcken hemma eller i Fält ibland Krigsfolcket som til
Skälw dömdes är / eller eliest för sijn misgärning skuld hafwer warit
under Starprättarens Händer. LXXXVII

Intet baliande tilstådes i Lågret eller Befästningen. Faller någon
tråta / den skal skilias äth aff Regemens Rätten : Hoo den andre utma-
nar til baliande / tå stånde til Rättens Doom honom at entstylla eller
fälla / effter som orsaken är til. Tilståder och någon Capitein / Leute-
nampt / Fendrich eller Corporal sine Underhafwande at ballia eller fäch-
ta / och sådant icke affwår och hindrar / han skal dersföre strax affdankas
ifrån sitt Embete och tiena på nytt för en gemeen Soldat och där någon
stade fölier / stående med den broglige til råtta och sware til saken.

LXXXVIII

Hoo som wäldeager någon Qwinna / och thet medh beslås och öfwer-
tyges / straffes til Lifwet. LXXXIX

Inge Horor skole lijdas i Lågret / uen wil någon hafwa sijn Hustru
med sig / thet stående honom fritt. Finnes och någon som itt oreenligie
Lefwerne fört hafwer / och täncker den at behålla hoos sigh / tå ächte hen-
ne ordentligen.

E

Ingen

Jugen Soldat fördrifte sigh at sättia Eld på någon Stad eller By / i wänne Land medh wilie / gör thet någon / straffes som annan Incendiarius.

Jugen Soldat sättie Eld på någon Stad eller By i fiende Land / med mindre thet blifwer honom befalt aff hans Befähl / anten Ryttmästare eller Höfwidzman. Icke heller skal någon aff Befählet sådant Com-mendera, vthan the hafwa befalning för sigh aff oss eller Fältherren. Gör dedh någon / stånde thet til Marstens dom / hward hans brott är / och skattes vthi domen både stadan så och thethinder och affsaknad som krigswäsendet / wårt eller Marstens Vpsåat taget hafwer / så och den broglige til Lijff / Lem / hächre eller böter / som saken är til.

Jugen Soldat röfwe eller medh wäld tage något aff wåre Vnderfåtere / anthen the marchera igenom Landet / eller och liggie i Besättningē / eller Lågret / widh Lijffstraff tilgörandes.

Jugen göre gärning åå den som hafwer fått Wårt eller Marstens förswarelse breff / hward heller han är wån eller fiende / hoo thet gör straffes til Lijffwet.

Hoo sin wård eller hans Hionslår thet han blifwer förlagd / straffes förste och andra gången til Järn / Watn och Brödd / oc ware ogilt hward han får för stada / tā sware effter som gärningen är til.

Jugen drifte sigh at hindra dem som tilförning göre i Lågredt eller Staden / eller kaste thetas godz aff / eller borttaga thetas hästar / hoo sådant gör / straffes til Lijffwet.

Hoo som röfwar eller stial någon Bostap eller annat slijkt i wänne land / eller aff dem som tilföring göra til Lågret ; eller och tager i fiende land vthan förloff / straffes som för annat Rån och Tiufweris.

Gisfwer Gudh lyckan at fienden blefwe slagen vthur Marcken / Tå stole alle fulsölia fienden / och ingen slå sigh på byrhe för ån fienden är förjagat

Förjagat / och så långt stee han / förfulgder. Fallor man fienden i Lågret / så skal ey heller någon fördrifva sig at begifwa sig på bythe / förr än fienden är aldeles förjagat och aff Lågret slagen ; och så plundre hwar den deel aff Lågret som honom tildeelt warder / icke fördrifvandes sig anthen för at gifwa sig på plundring / ey heller fallandes i något annat Qwarteer än honom tilordnat är. Slår sig här emoot någon på bythe / förr än fienden är aldeles affslagen / så må han saklöst ihjälslås aff sin officerer, stalbroder eller andre ; Eller ther dedh icke steer / och någon skada liktval ther aff följer / miste lifwet. Följer ingen skada / liggie vthi Järnen Månad / och äthe Batn och Brödh / och bythet gifwes til Hospitalet. Plundrar någon i annat Qwarteer än honom warder tilordnat / ware Laghsamma.

XCVIII

Får man någon Fästning eller Stadh inn medh stormande hand / så slå sig ingen på något bythe / förr än all Fästningens Wårn är intagel och Besättningen eller Borgerstapet hafwe lagdt Wårnorne nidh / och qwarterer äre Soldaterne emellan vthdeelte. Göre någon här emoot ware Laghsamma som näst tilförende sagt är.

XCIX

Ingen Soldat berdfwe eller plundre någon Kyrckia och Hospital / fast än Staden medh Stormande Hand intoges / med mindre thet dem blifwer befalt / eller och Besättningen eller Borgerstapet flyr ther in och göre skada eller Wårn där vthur / Hoo thet gör / straffes som för annat Rooff.

C

Ingen skal må sättia Eld på någon Kyrckia / Hospital / Scholer / qwarner / eller göra dem onyttige vthan thet särdeles blifwer befallat. Ey skal heller någon violera Präster / vthgammalt folk / qwinnor / Jungfriver eller Barn / med mindre någon aff dem sätter sig til Wårns / widh straff tilgörandes effter Krigzrättens dom.

CI

Fänges något byte vthi en öfvertvunnen Stadh eller fästning / eller i ett stentligt Läger / där affhörer of til all Skytt / Kruth / Loddh och Ammunition som i förredh är / så ock alt thet Proviand och victualie som i allmänne förwaring och Hws finnes : Thet öfrige kommer Soldaterne til / och ther aff gifwes en tihonde deel til the siwka Soldaters Hospital.

pital. Alle Fångar skole och först präcenteras och i händer Lestwereras
äre någre ther ibland qualificerade Personer / som wij begäre til at be-
hålla / för dem wele wij gifwa en redelig racompens effter som Fångens
Skar och Condition kan wara: dem andre måge the stelfwe behålla och
ranzonen åthniuta: Doch så / at ingen vthan wårt eller Marffens til-
stånd ranzonerat, widh Lijffstraff tilgörandes.

CII

Dricke sig någon drucken aff ödö eller Wiijn / han finner för sig i fi-
endens Läger / eller i någon Stadh sde än fienden är aldeles förjaget / eller
Stadzens wapn nederlagde / den må saklöst ihjälslås aff hwem honom
öfwer kommer på färsta gärningen. Men ther han vndslipper och blif-
wer anlagat och öfvertygat / och ther följer skada aff / straffes til Lijff-
wet: Följer ingen skada / straffes til Järn en Månad och åte watn och
Bröddh.

CIII

Alle ware plichtige at komma på Munstringen hwad dag eller tijma
dem påbudet warder. Ingen Öfwerste / Ryttmästare eller Höfwidz-
man wäge sig at låta munstra eller besicktiga sitt folck / euär thet aff
Munsterherrarne förordnat warder / gör thet någon / straffes som för
annat Myterij.

CIV

Ingen Öfwerste eller Capitein lähne vthi Munstringen annars folck
at uppfylla sijn Redd: Hoo thet gör / ställes för Krigsrätten och dömes
ther til en Stålm / sedan weckles Fahnan tilsamman öfwer Husfudet
på honom / och drifwes aff Lägret medh stoct knechtar.

CV

Läter sig någon leya / löpe gatuloppet första och annan gången / och
trede gången miste husfudet. Ther och någon Capitein eller officerer
bär wettskap at hans Soldat låter sig leya / eller styrcker honom ther til
blifwe offentligan callerat aff sitt Kall.

CVI

Swilken Ryttare som lähnar annars Häst / sadel / Pistoler / Wapn
pn eller Wäria och teer sig ther medh på Munstringen; Hafwe för-
giort Häst och Tug / Wapn och wäria / och han förwijfes Lägret; oc den
som Länar / ware mindre man / och förwijfes i lijka mätto Lägret; Hwad
som och på sådant sätt förbrutet warder / ther aff kommer halffparten
Ryttmästaren oc halffparten Prophoffen til

För.

CVII

Förberfvar någon sin Häst medh wilie / menandes ther igenom at slip-
pa heem / eller blifwa affdanckat / beles til en Skålm / och miste Häst och
Tyg och förwijfjes Lågret.

CVIII

Alle Ryttare eller Soldater skole antagas och instrifwas i Mullan
på een frij Munstring aff Munsterherrerne / och icke aff Ryttmästaren
eller Capiteinen. Swarsföre ey heller någons Sål eller Låhning skal
angå förr än dee munstrade äre.

CIX

Ingen Ryttare eller soldat skal må förlofwas uthur tjensten / hwar-
ken vff Öffwersten / Ryttmästaren eller Capiteinen / mycket mindre nå-
gon aff Underbefälet: Dhan ehoo som på een frij Munstring antagen
är / och hafwer gjort sin Fed / han skal tidana til dess han åter på en mun-
string aff Munsterherterne frij sagt och affdanckat warder. Och tå skal
dem Pas tildelas aff Munsterherrerne och deras Öffwerste.

CX

Begärer någon at blifwa affdanckat / är han wårswad soldat / thee
stånde honom fritt medan han i Borgläger ligger / så och när tuget an-
dat är. Ingen ware fritt at affdancka när Hårfärd påbiudes / mycket
mindre när man emoot fienden rycker.

CXI

Begärer någon strifwen Knecht förlofning / tå skole Munsterherter-
ne skåda hans orsaker / och där de skålige finnas / medh sitt Pas förlofwa
honom. These äre the orsaker som gälla må: 1. När han sluter och för-
lammad är / så at han ingen tjenst mehra kan vppehålla. 2. At han i 20.
åhr tidant hafwer. 3. Eller warit på tiyo Togh / och thet kan medh ful-
lom witnom betyga!

CXII

Gifwer någon Öffwerste / Ryttmästare eller Capitein någon aff sine
Underhafwande Soldater förloff / annorlunda än nu är sagdt / straffes
såsom för annat Tiuswerij: Och den som förloff tager / hafwe förwår-
kat tree Månaders Sål / och sittie i Järn en Månad widh Watn och
Bröddh.

CXIII

Ingen Öffwerste / Ryttmästare eller Capitein gifwe någon Soldat
E iij heem-

Heemloff / eller såndan vhr Lågret / vthan Marstens General Commen-
deurens wetskap och tilstånd : Hoo thet gör / hafwe förwärckat tree Må-
naders Sald / och sware til stadn som wij thet aff tage

CXIV

Ingen Ryttmästare eller Capitein drage vthur Lågret eller Besätt-
ningen at sollicitera om sin Löhn / Räst eller elliest / vthan Marstens
Marstens eller Guberneurs wilie och tilstånd ; Gör thet någon/hafwe
förwärckat sin Anfördring/och sätties ifrån tiensten och Embetet / oc för-
wijses Lågret.

CXV

Ingen Ryttmästare eller Capitein förhålle sine Soldater deras sald
eller Låhning / eller den i någor mätto affkorte Gör thet någon / och the
klaga / stånde thet förre til rätta och sware såsom för annat Tiuswerij:
Steer of thet igenom någon skada / så at folcket för hunger och nödh skuld
antersalla ifrukdom / gifwe vp någon Fästning eller Mytinere / förlöpe/
Lå skal hau swara of icke mindre än han en orsak och vphoff til all olycka
warit hade.

CXVI

Hafwer någon Capitein / eller Ryttmästare försträckt sitt Folt / och
begärer wara betalt / sådant skal see medh Commillariernes wetskap / oc
gåldan så affdragas / at war tjenst liktwäl icke alldeles försumas.

CXVII

Trynger nöden at länningarne icke aldeles kunne effter bestålningerne
orthgå i rättan tijdh / så stole doch liktwäl alle låta sig finna willige til
war tjenst / allena at the medh kost til nödtorfften försorgde warda :
Doch skal thet them råster vthi affräkningen gott gjort warda effter be-
stålningen.

CXVIII

Thet är och enkannerligen aff nöden at rätt och rättwijs / så wäl vn-
der krigzfolcket som andre/vthan wald och ordenteligen stepas.

CXIX

Ronungen är Gudz Doom hafwande på Jorden ? han är högste Dom-
maren så i Lågret som hemma.

CXX

Men effter mycket finnes som hans Domar otwärdigt kan stattas ; ty
bör så wäl i Lågret som eliest Underdomare wara som tråtor åthstilia oc
stär-

Skärskoda / och botha hwad emoot desse wære Artiklar brutet warder.

CXXI

Wij förordne fördenstulb vthi wære Läger / tvenne Rätter / vnder och öfwer Rätten.

CXXII

Vnder rätten består vthi Regemens Rätten vnder footfolcket och ryttere Rätten vnder Rytteriet.

CXXIII

Vthi Regemens rätten skal Öfwersten wara prædident eller och i hans stad Öfwerste Leutenampren. Hans Bisittiare skole vthwålias aff heele Regimenten / N. 2. Capiteiner / 2. Leutenampren / 2. Fendricher / 2. Ehergeanter / 2. Furere / 2. Förare / så at talet är til 13. Personer medh prædidenten.

CXXIV

Vthi Ryttare rätten skal Öfwersten för Cavalleried wara prædident eller i hans stad Ryttmästaren för wår lifff Fahna. Hans Bisittiare skole vthwålias aff alle Ryttare Fahner N. 3. Ryttmästare / 3. Leutenampren / 3. Fendricher / 3. Corporaler. så at talet är til 13. Personer medh prædidenten.

CXXV

Vthi Öfwerste Rätten sitter Marsten såsom prædident / eller i hans fränwaru Fält Marstkalken. Marstens Bisittiare skole wara Fält marstkalken / Generalen aff Artilleriet, Fält Wachtmästaren / Generalen för Cavalleried, Fält Qwartermästaren / Munsterherrerne / så alle Öfwersterne / eller i deras fränwaru Öfwerste Leutenamptrerne. Och desse alle skole wara tllstådes så offra Krigsråd hålles.

CXXVI

Medh deras Sätthen vthi Krigsrådet och Rättegånger skal desse ordningē hållas / at prædidenten sitter i högsätet ensam / sedan på the nedre sätthe Stolar på höggra sidan om bouom / Fält Marstkalken / Fält wachtmästaren. På wänstra sidan Generalen aff Artilleriet, Generalen aff Cavalleried, sedhan hwar om annan efter denne ordningen. Fält Qwartermästaren / Munsterherrerne / Öfwersten för wårt Hoffregemente. Så Bplandz / Wästergötlandz / Smålandz / Östergötlandz / Norlandz / Finlandz och Carelens Regimente. Åre äntä aff för :^{no} ordinarij i några Extra ordinem vthwalde och keeste / the skole intaga Säten näst för :^{no} or dinar,

linari Regimente. Ther vppå föllie Öffversteerne för främmande eller besällade Regimenten / hwar såsom han länge tidant hafwer.

CXXVII

Alle thesse Domare så i öfre som vnder Rätten / skole göra thesas Fed vnder baran himmel / och swäria Gudh och oss efftersöliande Fed. Jagh N. N. lofwar och swär widh Gudh och hans H. Evangelium. at jagh wil och skal vthi alle Domar rätt göra / och döma effter Sveriges Lagh och desse Krigz Artiklar och mitt bästa Samwethe / och thet ey låta för Frändsämia / Mågsämia / wike eller wenstap / mycket mindre för Reddhoga / Afvund och Illwilia / eller och för mutor och gåfwoe skuld. Ingen och den Saaklsfan göra som saker är. eller den saker som saklöser är / så beder jagh migh Gudh til hielp til Liiff och Siäl / som jagh thetta tro-ligen hålla skal.

CXXVIII

Domare i öfwersterätten skole göra deras Fed / först Lagret slås / och skal Marsten och hans Bistittiare samblas på den Ort Doomstolen blifwer satt utan för Marstens paulun oc ther skal en först på wåra wagnar hånda Feden aff Marsten sedan förestafwar Marsten Feden åth sijna Bistittiare.

CXXIX

Vthi både vnderätterne skal prædienten göra Fedh / och sedan medh handtagh hånda Feden (hwilken offentligen så offta Rättegånger hålles / opläsas skal) aff sijne förordnade Bistittiare.

CXXX

Vthi öfwer Rätten skal wara en Fedsworen Secretarius som slijtigt hafwer vppsyn medh prothocollet at all ting wål annoteras: ställer och författar Dommarne / Rådslagen så och alle Acter, som i Fält medh alle Belägringar / Slachtningar / Skårnyglar och annat slijkt anteknar oc nocerar medh dagar / tijder och andre circumstantier. Han skal och jemte Marsten vnder skrifwa alle Domar och Rådslagh. Sedan skal han hafwa vnder sin hand 2. Notarios och skrifware som hålla prothocollet och skrifwa alt i reent: Så och hålla godh registrerar på alt thet som marsten eller Krigz rådet befäller / eller och til dem skrifwes och anländer.

CXXXI

Vthi öfwer Rätten skal och wara vnder precidens Lydno en Rättegångs Wibel eller Wachtmästare. Hans Embete skal wara at effter prædientens

eens befalning stämma til rätta alle dem som anklagas och swara måste in för öfvre rätten.

CXXXII

I lijka mätto skal och i alle vnder-eller Regemeng rätter wara en Eedsworen Rättegängs Skrifware / så och RättegängsWebel eller Wachtmästare / och deras tjänst och Embete ware i den rätten / som om the förre Rätter sagdt är.

CXXXIII

Til öfwer rättens Cognition förhör och Doom höre alle Crimina Læsa Maiestatis, enkannerligen thesse / 1. Om någon gör försåt på och såsom Sweriges Konung / och wil och dräpa medh Ord eller gärningar. 2. Om någon talar thet wår Konunglige högheet oc goda ryckte är förnår. 3. Om någon hafwer sigh förefatt at förråda / traeterar med Fiendē thet om / eller och medh gárningen förråder någon wår Fästning / Läger eller wårt trigsfolk / eller Skepsflotta / eller något annat slikt och oc Cronan mache vpå ligger : Såsom och om någon hafwer thet wetskap om / och thet icke vppenbarar. 4. Om någon hafwer hemlig Correspondens medh fienden. 5. Om någon förer afwogan Stöld emoot och Gåderneslandet. 6. Om någon gör gárning åå Rijsens Arffurste / gör försått af honom / eller talar om honom för sinådeligen. 7. Om någon annan aff general officererne som han är lydno och wyrdning plichtig / eller talar hånligen om dem.

CXXXIV

Hijt höra och alle the faulter som begås aff någon Menigheet anthen hela eller halfwa Regimenten eller Fahnor.

CXXXV

Så och alle the Tråtor som sigh kunne vpspinna emellan officerare och theras Soldater / om vnder Rätten är suspekt, anthen theföre at the äre interesserade thet vthi directe eller indirecte, eller elliest.

CXXXVI

Blifwer någon officerer eller swenskt Adelsman anklagat til Lijff / Lem eller åhra / thet skal stee in för öfvre Rätten.

CXXXVII

Alle the Civil åhrenden som dömda äre aff vnder Rätten och öfwergå 500 Dalers wårde / bör komma in för öfvre Rätten / såsom och den bör blifwa antagen som sig rättlös klagat och bewijfer.

D

Alle

CXXXIII

Alle Andre Ahrenden som sigb eliest i thet gemeene Lefwerne tildrage / the ware Civil eller Criminal, skole først komma för vnder Rätten och thet affdömas / och stånde hwad the säna; medh mindre Lagwadt warder

CXXXIX

Vthi Criminal saker tilstådies intet wad; doch skal domen præcenteras Marsten / och icke exequeras för än han thet befalt hafwer. När thet är stedt / skal ingen förändring i Executionen tå skee / medh mindre wij sielfwe tilstådes äre / och oß tåckes thet annorlunda disponera.

CXL

Vthi öfre Rätten är General Prophoffen och hans Leutenampt anlagare / och skal wår Fiscal adskiterahonö; the skole wara förpliktade alle faulter som anthen i gemeen eller aff någon särdeles begåås at obseruera / alle the saker som til Öfverrättens Cognition hōra / andraga och ordenteligen utfōra; så och sedan den skyldige låta exequeras. Hwar och någon saak oß angår / den skal wår Fiscal föra i rätten och tilböriligen igenom drifwa.

CLXI

Samma tienst / macht och myndigheet hafwer Regemens Prophoffen vthi vnder Rätten / och skal wara förpliktadt at föra alle the faulter i Rätten som Soldaterne committere och begå / särdeles emoot thesse Artiklar: och thet skal han effter föregången dom exequeras öfwer.

CXLII

Alle böder sö affdömes vthi Krigzrätt skole stiftas vthi try / Öf / Malsdaganden oc Rätten; Ther aff gifwe wij wår saak ärh Befåhlet / i så måtto / at Ryttmästaren niuter Sakören aff sine Vnderhafiwande Ryttare / Capiteinen aff sine Knechter / Öfwersten aff sine Capiteiner eller Ryttmästare / oc Fälttherren aff Öfwersterne och general officererne, med mindre thet äre Criminal Læx Maiestatis, de wij oß allena förbehålle. Och är thet icke wijsdare til förståendes än medan the i Fält / befäringar eller på Arberhe äre / hwadh sig des emellan tildrager så länge hwar heima är / tå stånde så Krigzfolket; brott til laga ting / oc böthe lijka medh andre byggiare effter Landz Lagh.

CXLIII

När öfre Rätten hållas skal / tå skal thet vthi Lägret två Timar tilförende omblåsas oc förkunnas; är saken Criminal, och angår Liff / Lem eller Ahra: Tå skal den hållas vnder baran Hümel; är thet en Civil saak /

Tå hålles Rättegången i Paulunet. Steer Rättegång offentlig vnder
baran Himmel / så samblar sig Krigzfolket på plagen ther stolarne satte
äre/oc slå sig i en ring ther omkring / icke gitwandes sig närmare stolarne
än förordnat är: Sedan träder Marsten allena med sine Assessorers två
oc två vthur Paulunet / och hwar sätter sig på sitt rum? så Secreteraren
med sine Notaris wid ett Bord ther til förordnat. Ther effter bdrar Pro-
phossen sin klaga / och procederas sedan med karan oc genswar / til thes
domarne äre nogsampt vnderättade / och Sententien skal fällas.

CXLIV

Hålles Rättegången i Paulunet / så skal ther i lijka mätto sättas sto-
lar / oc Bisittiare följa marsten dijt vthur sitt Paulun.

CXLX

När Domarne äre eens om Sententien, så skal han conciperas aff Se-
cretarien oc offentligen vplåsas; Oc hwar ther dömmes / thet stände och en
återgång / sås Konungens dom / doch of revisionen altijd förbehållen om
saken den så lyda kan.

CXLXI

Medh Vnderätten hålles lijka process, allenast at thet steer in vthi
ther Regemens qvarter ther Rättegången hålles.

CXLVII

Vthi Sätthen / vnder Domarne / skal thet observeras at prædienten
altijd sitter främst och allena / sedan hans Bisittiare fyra på hwar sida /
och fyra geent emot honom / och Secreteraren ined Notaris mitt vthi wid
itt Bord / oc kåranden oc swaranden hwar på sin sida om Bordet.

CXLVIII

Så snart Domen är affsagd / så står prædienten medh sine Biiste-
tiare / och så frampt saken är affdömd aff Marsten / oc hon angår Liiff el-
ler Lem / så befaller Prophossen / den oc strax på vndfången strifftermähl
och afflöshing skal stee. Är hon och affdömd aff vnderätten / så præsen-
teras den äth Marsten / när wij icke tilstådes äre; oc gånge så effter hans
cenfur och befallning / anten til nåde eller execution.

CXLIX

Ingen hög Officerer, Öffverste / ryttmästare eller Capitein bidie för
någon som Lagligen dömdes warde för någon sin misgärning eller brott
emot desse Artiklar; medh mindre han den broslige när skylder är / så at
ther hans naturlige kårleet oc blodzband kan tilmätas; Soo elliest thet

gde / ochtes lista godh wedh den broflige / och blifwe ifrån sitt Officio re-
moverat.

CL

Alle the som för Krigsmån brukas / skole til thesse Artiklar bundne war-
da / dem at effterkomma / och the någon the emoot bryter i Fält / Besätt-
ningar eller vthi Arbetet / ware desse för ; m straff vnderkastade vthan
anseende / hwad heller han Inländsk eller Vthländsk / Adel eller Dadel är ;
Och skal ingen här emoot anthen sine privilegia, præminentz eller någon
rättigheet hafwa at prætendera, så länge han wår Lödn och såld för en
Krigzman drager.

Thesse krigz Artiklar hafwe wij således låtit sammandraga / och wele
at the skole hwarie Månad offentligen föreläsas vthi hwart regemente /
på thet ingen någon owettenheet må kunna förebara.

Wij wele fördenstul och biude strängeligen alle / ehoo the och åre / hö-
gre eller lägre / Officerer eller gemene Soldater / så och alle andre som
komma i wårt Lager och ibland Krigzfolcket / at the sig här effter rätta
wedh förestreffne straff / och wår wrede och håmbd tilgörandes. Til
wisso vnder wår Hand oc Konunglige Secrer. Actum Lagret wed

Elffz nabben den 11 Julij. Åhr 1621.

Gustavus Adolphus.